

■ УДК 010:027.54:002.63 (477)

Г. М. Швецова-Водка, доктор історичних наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

НАУКОВО-ДОПОМІЖНА БІБЛІОГРАФІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСАЛЬНИХ БІБЛІОТЕК УСЕУКРАЇНСЬКОГО РІВНЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ НТІ УКРАЇНИ

Розглянуто результати діяльності універсальних наукових бібліотек усеукраїнського рівня національної системи НТІ України: Національної парламентської бібліотеки України, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника, Одеської національної наукової бібліотеки, Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка — у галузі науково-допоміжної бібліографії. Визначено змістові напрями створення ними бібліографічної інформації науково-допоміжного призначення й типи бібліографічних посібників, з яких складається система посібників науково-допоміжної бібліографії.

Ключові слова: науково-технічна інформація, науково-інформаційна діяльність, науково-допоміжна бібліографія, Національна парламентська бібліотека України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника, Одеська національна наукова бібліотека, Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка.

Г. Н. Швецова-Водка, доктор исторических наук, профессор, Ровенский государственный гуманитарный университет, г. Ровно

НАУЧНО-ВСПОМОГАТЕЛЬНАЯ БИБЛИОГРАФИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УНИВЕРСАЛЬНЫХ БИБЛИОТЕК ВСЕУКРАИНСКОГО УРОВНЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЫ НТИ УКРАИНЫ

Рассмотрены результаты деятельности универсальных научных библиотек всеукраинского уровня национальной системы НТИ Украины: Национальной парламентской библиотеки Украины, Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского, Львовской национальной научной библиотеки имени В. Стефаника, Одесской национальной научной библиотеки, Харьковской государственной научной библиотеки имени В. Г. Короленка — в отрасли научно-вспомогательной библиографии. Определены тематические направления создания ими библиографической информации научно-вспомогательного назначения и типы библиографических пособий, из которых состоит система пособий научно-вспомогательной библиографии.

Ключевые слова: научно-техническая информация, научно-информационная деятельность, научно-вспомогательная библиография, Национальная парламентская библиотека Украины, Национальная

библиотека Украины имени В. И. Вернадского, Львовская национальная научная библиотека имени В. Стефаника, Одесская национальная научная библиотека, Харьковская государственная научная библиотека имени В. Г. Короленка.

H. M. Shvetsova-Vodka, Doctor of Historical Sciences, Professor, Rivne State Humanitarian University, Rivne

SCIENTIFIC AND SUPPORTING REFERENCES IN THE ACTIVITIES OF UNIVERSAL LIBRARIES OF ALL-UKRAINIAN LEVEL OF THE NATIONAL SYSTEM OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION OF UKRAINE

The article considers the results of the activities of universal scientific libraries of all-Ukrainian level of the national system of scientific and technical information of Ukraine: National Parliamentary Library of Ukraine, Vernadsky National Library of Ukraine, Stefanyk National Science Library, Odesa National Scientific Library, Kharkiv State Scientific Library of Vladimir Korolenko — in the business of scientific and supporting references. The author identifies thematic areas of focus of the creation of bibliographic information of the scientific and supporting setting and the types of bibliographic manuals, of which the system of scientific and supporting bibliography consists.

Key words: scientific and technical information, scientific information activity, scientific and supporting references, National Parliamentary Library of Ukraine, Vernadsky National Library of Ukraine, Stefanyk National Science Library, Odesa National Scientific Library, Kharkiv State Scientific Library of Vladimir Korolenko.

Постановка проблеми. Науково-допоміжна бібліографія є одним із видів бібліографії, що різняться за ознакою її суспільного призначення як сукупності цільового та читацького призначення. Науково-допоміжна бібліографія — складова науково-інформаційної діяльності суспільства. Питання організації науково-інформаційної діяльності розглянуто в Законі України «Про науково-технічну інформацію» (від 25 червня 1993 р.) і неодноразово були темою подальшого обговорення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Публікації з проблем бібліографічної діяльності науково-допоміжного призначення стосуються переважно досвіду окремих бібліотек або аналізу основних видань. До праць узагальнюючого змісту належить монографія Г. В. Шемаєвої, присвячена електронним ресурсам науково-технічної інформації [8]. Спробу визначення деяких теоретичних питань, зокрема типологічної характеристики системи посібників науково-допоміжної бібліографії, здійснила М. І. Женченко [3]. Найновіші дані про

продукцію центрів науково-допоміжної бібліографії можна знайти на веб-сайтах бібліотек, саме вони потребують узагальнення.

Мета статті — розглянути результати діяльності універсальних наукових бібліотек усеукраїнського рівня національної системи НТІ України в галузі науково-допоміжної бібліографії; визначити змістові напрями створення ними бібліографічної інформації науково-допоміжного призначення й типи бібліографічних посібників, з яких складається система науково-допоміжної бібліографії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до останнього, до НСНТІ України належать тільки ті установи, які мають у своїй назві визначення «науково-інформаційний центр» або «інститут (центр) науково-технічної інформації» й підпорядковуються спільному адміністративному центру.

Ми ґрунтуємося на теоретичному підході до трактування поняття НСНТІ. У теоретичному сенсі всі установи, що здійснюють науково-інформаційну діяльність, є центрами НСНТІ й можна поділити за змістом інформації, яка ними готується та поширюється, на профілі: універсальний, багатогалузевий та галузевий, а за територіальною ознакою — на рівні: всеукраїнський, регіональний та низовий. Відповідно, кожна установа, незалежно від організаційно-правової форми або відомчої підпорядкованості, яка здійснює певний внесок у створення та поширення наукової та науково-технічної інформації, посідає певне місце в загальній системі НТІ.

Розглянемо бібліографічну роботу, спрямовану на допомогу науці та виробництву, яку виконують найбільші універсальні наукові бібліотеки України. Передусім вони створюють власні каталоги, електронні й карткові, а також публікують друковані бібліотечно-каталожні бібліографічні покажчики документів, що зберігаються у фондах цих бібліотек. Загалом ця бібліографічна продукція бібліотек належить до бібліотечно-каталожної бібліографії, але у зв'язку з науковою цінністю фондів цих бібліотек такі покажчики й бази даних зацікавлюють спеціалістів різних галузей знань. Крім того, бібліотеки готують різноманітну бібліографічну продукцію суто науково-допоміжного призначення.

Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (колишня Національна парламентська бібліотека України, НПБУ), крім загального електронного каталогу, пропонує користувачам «Каталог статей зі збірників наукових праць» і політематичну базу даних статей із періодичних видань.

НПБУ видає друком ретроспективні покажчики змісту періодичних та продовжуваних видань (журналів, альманахів, наукових збірників), які мають на меті зробити доступним значний обсяг інформації.

Зокрема видано покажчики змісту видань: «Всесвіт», «Вавилон ХХ», «KINO-КОЛО», «Кур'єр Кривбасу», «Листи до Приятелів», «Слово і час», «Україна. Наука і культура», «"Червоний шлях" (1923–1936)», «Український театр», «Хроніка-2000», «Бібліологічні вісті», «Бібліотечний збірник», «Журнал бібліотекознавства та бібліографії» та ін. У 2009 р. НПБУ започаткувала історико-бібліографічне дослідження «Матеріали до історії українського кіно (1991–2011)»; до 2016 р. надруковано 5 випусків, зокрема покажчики змісту журналів «Кіно» (1925–1933), «Радянське кіно» (1935–1938) та ін.

У численних біобібліографічних покажчиках НПБУ міститься інформація про життя і творчість письменників та політичних діячів: Т. Шевченка, М. Лисенка, О. Гончара, М. Вінграновського, І. Драча, І. Дзюби, М. Жулинського, Л. Костенко, В. Симоненка та ін.

НПБУ задовольняє фахові потреби бібліотечної спільноти, створюючи поточні й ретроспективні бібліографічні посібники: «Бібліотекознавство і бібліографія України» (виходить друком двічі на рік), «Бібліотечна справа і бібліотекознавство України» та «Бібліографознавство України» (виходять друком кожні п'ять років), «Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за ... роки» (готується з 1976 р., виходить друком один раз на 5 років), «Метабібліографія України» (щорічник) тощо. Серед фундаментальних ретроспективних науково-допоміжних покажчиків, опублікованих НПБУ, можна назвати видання «Українські бібліографи» в 3-х томах (2008–2011), «Українське документознавство (1991–2011)», «Національна парламентська бібліотека України (1866–2015)» та ін.

У складі НПБУ діє Інформаційний центр з питань культури й мистецтва, що здійснює систематичні вивчення, аналіз та наукову обробку джерел інформації з питань культури та мистецтва й підготовку на їх основі аналітичної, реферативної, оглядової, сигнальної бібліографічної інформації та створення баз даних за тематикою галузі. Відділ довідково-інформаційних фондів Інформаційного центру з питань культури й мистецтва здійснює підготовку, видання, розповсюдження бібліографічних списків «Культура» і «Мистецтво» за опублікованими в пресі матеріалами; довідкових видань: «Лауреати міжнародних і вітчизняних премій у галузі культури та мистецтва» (щорічно), «Працівники культури і мистецтва України, іноземні громадяни, удостоєні державних нагород, почесних звань України» (у 2-х вип. щорічно), «Митці України — лауреати конкурсів» (щорічно); календаря «Знаменні дати і події ... року. Культура та мистецтво» та ін.

Завдання Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського Національної академії наук України (НБУВ) — формувати й використовувати науково-інформаційні ресурси; створити національну бібліографію; розробити нові технології збереження, консервації та реставрації бібліотечних фондів; вивчити, зберегти та надрукувати українську історико-культурну спадщину [6, с. 30].

Останнім часом НБУВ головну увагу приділяє створенню електронних каталогів і баз даних, підготовці та виданню універсальних ретроспективних покажчиків як складової українського бібліографічного репертуару.

Водночас публікуються науково-допоміжні покажчики з окремих тем, переважно багатогалузевого змісту. Наприклад: «Українська революція і державність (1917–1920 рр.)» (2001), ««Кобзар» Т. Г. Шевченка у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: книгознавче та бібліографічне дослідження» Л. В. Беляєвої та І. Д. Войченко (2015) та ін. Одним з таких є видання «Світова економічна криза: причини, наслідки, шляхи подолання: бібліогр. покажч. (2008–2012)» (2015). Покажчик містить понад 3200 бібліографічних записів документів, опублікованих українською та російською мовами.

Серед значимих бібліографічних видань НБУВ є підготовлений у співпраці з Інститутом історії України Національної академії наук України покажчик «Схід і Південь України: час, простір, соціум: у 2 т. Т. 2. Матеріали до бібліографії» (2016). У ньому містяться наукові монографії, збірники статей, матеріали конференцій, довідкові, бібліографічні та картографічні видання, які висвітлюють історичні процеси державотворення, суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку, еволюцію науково-освітньої й культурної сфери Півдня і Сходу України, зокрема Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Одеської, Херсонської областей та Криму. Відображено документи, видані в Україні та за її межами з кінця XVIII ст. до 2015 р. українською, російською та іншими мовами; такі, що відповідають сучасному трактуванню історичних подій. Покажчик містить 5709 окремих нумерованих бібліографічних записів, а також нумеровані бібліографічні описи в додатку «Дослідники історії та культури Сходу і Півдня України».

У багатьох бібліографічних покажчиках досліджено історію бібліотеки: «Центральна наукова бібліотека імені В. І. Вернадського Академії наук України: бібліогр. покажч., 1918–1993 рр.: до 70-річчя від часу заснування» (1993), «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 1918–1998: бібліогр. покажч. л-ри за 1993–1998 рр.» (1998), «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського на сторінках газет (1918–2008)» (2008) та ін.

З 1999 р. НБУВ у співробітництві з Інститутом проблем реєстрації інформації Національної академії наук України видає друком Український реферативний журнал (УРЖ) «Джерело». З 1999 р. одночасно з випуском реферативного журналу створюється реферативна база даних «Україніка наукова». Мета цієї діяльності — забезпечити оперативне поширення наукових результатів, здобутих ученими України в різних галузях знань. УРЖ «Джерело» публікується в 4 серіях 6 разів на рік. Серія 1 «Природничі науки» відображає документи з галузей: математика, фізика, астрономія, хімія, геологія, географія, біологія. Серія 2 «Техніка. Промисловість. Сільське господарство» охоплює галузі: енергетика, машинобудування, електротехніка, радіотехніка, електроніка, телемеханіка й обчислювальна техніка, металургія, ядерна техніка, приладобудування, гірнична справа, легка промисловість, харчова промисловість, лісова та деревообробна промисловість, будівництво, сільське господарство, транспорт та ін. Серія 3 «Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво» містить бібліографічні записи з галузей: філософія, історія, релігія, соціологія, статистика, економіка, політика, держава і право, культура, педагогічні науки, мовознавство, літературознавство та ін. Серія 4 присвячена галузі «Медицина».

Відділ технологій дистанційного обслуговування Центру бібліотечних електронних ресурсів і технологій НБУВ з 2014 р. публікує тематичні реферативні списки: «Україна у світовому геополітичному просторі», «Інтелектуальні інформаційні технології та системи», «Нанотехнології у XXI столітті» та ін.

Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади НБУВ друкує довідково-бібліографічні та аналітичні матеріали на сторінках інформаційно-аналітичного журналу НБУВ «Україна: події, факти, коментарі» (з 1998 р.) (<http://www.nbuv.gov.ua/pode/403>). Як додаток до журналу публікуються бюлетені інформаційно-аналітичних матеріалів, наприклад, «Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти», «Економічна діяльність: нові орієнтири і ризики», «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки», «Шляхи розвитку української науки» та ін.

Бібліотека підготувала й опублікувала фундаментальні біобібліографічні покажчики, присвячені видатним діячам науки, письменникам, громадським діячам: «Біобібліографія президента НАН України, академіка НАН України Б. Є. Патона» (2008), «Бібліографія праць В. І. Вернадського. Література про життя та діяльність» (2012), «Тарас Григорович Шевченко: бібліографія видань творів, 1840–2014» (2014) та ін.

Важливе значення для інформаційного забезпечення науковців має НБУВ, яка створює повнотекстову базу даних «Наукова періодика України», де поданий зміст багатьох наукових періодичних та продовжуваних видань. Перш ніж перейти до обраної статті, користувач має можливість ознайомитися з переліком усіх публікацій конкретного номера (чи випуску), що є практично наданням бібліографічної інформації. Крім того, база даних забезпечує бібліографічний пошук статей за ключовим словом, автором чи назвою.

Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника Національної академії наук України (ЛННБ) має такі напрями досліджень: створення національної бібліографії української книги та періодики XVIII–XX ст.; наукове розкриття унікальних рукописних, книжкових та мистецьких фондів; історико-книгознавчі, бібліотекознавчі та пресознавчі дослідження; підготовка джерелознавчих та археографічних праць [6, с. 60].

Крім видань у галузі ретроспективної національної бібліографії, ЛННБ значну увагу приділяє розкриттю бібліотечних фондів. Наприклад, вийшли друком такі видання: «Каталог кириличних стародруків Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника» (у 4 вип. 1993–2002); ««Русалка Днѣстровая» (1837) у бібліотеках і музеях світу: іст.-книгознав. дослідження» Л. Ільницької (2007).

Щорічно, починаючи з 1977 р., ЛННБ готує й видає багатогалузевий бібліографічний покажчик «Українські Карпати. Природа. Економіка. Історія. Народознавство» (попередня назва — «Радянські Карпати»), мета якого — інформаційне забезпечення важливих наукових проблем, що їх розробляють установи Західного наукового центру НАН України, зокрема регіональної науково-технічної програми «Рациональне природокористування і охорона природи в Карпатському регіоні України». Крім того, щорічник відображає літературу з питань соціально-економічного розвитку регіону; історії, археології, краєзнавства, народознавства, матеріальної та духовної культури.

З 2003 р. виходить друком поточний анотований бібліографічний покажчик літератури з проблем бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства, що відбиває зміст періодичних видань, які надійшли до фонду бібліотеки.

Традиційно ЛННБ друкує покажчики змісту періодичних і продовжуваних видань, наприклад, ««Сьогочасне й минуле» (1939): систем. покажч. змісту» (2009); «Літературно-мистецький журнал «Ми» (1933–1939): систем. покажч. змісту» (2011).

Ще один напрям бібліографічно-видавничої діяльності ЛННБ — біобібліографічні видання: покажчики творів письменників і літератури про них, видатних учених і діячів мистецтва, серед яких:

«Ярослав Дашкевич: біобібліогр. покажч.» (2006); «Мирон Кордуба (1876–1947) : біобібліогр. дослідження» Т. Кульчицької (2011); «Наталія Дорошенко (1888–1974) — бібліотекар, письменник, педагог: біобібліогр. нарис» (2012); «Христина Саноцька (1931–1999) : покажч. друк. праць та арх. матеріалів» (2014) та ін.

Науково-дослідний інститут пресознавства, підрозділ ЛННБ, публікує продовжуване видання «Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклопедичного словника», у якому містяться біобібліографічні статті, що висвітлюють хроніку життя й діяльності редакторів, журналістів, публіцистів, видавців.

Одеська національна наукова бібліотека (ОННБ) спрямовує науково-бібліографічну діяльність переважно на забезпечення потреб регіональних та краєзнавчих досліджень. Відомими проектами ОННБ є бібліографічні щорічники «Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я»; продовжувані бібліографічні збірники «Екологічні проблеми північно-західного Причорномор'я», «Биология Черного и Азовского морей»; біобібліографічні серії «Вчені Одеси», «Письменники Одеси», «Літературна Одеса», «Краєзнавці Одеси». Бібліографічні краєзнавчі покажчики виходять друком також окремими виданнями, наприклад: «Товарищество южнорусских художников: биобиблиогр. справочник: в 2 ч.» (2014). Високу оцінку фахівців здобули бібліографічні посібники типу «Письменник в Одесі» та «Письменник в одеській пресі», наприклад: «Леся Українка в Одесі» (2015), «Т. Г. Шевченко в одеській пресі» (2016). ОННБ складає також покажчики змісту періодичних видань, надаючи перевагу місцевим виданням: «Южнорусская медицинская газета» 1892–1897 рр.

Цікавим оригінальним проектом ОННБ є електронна картотека у формі імідж-каталогу «Вулиці Одеси», розміщена на сайті бібліотеки (http://odnb.odessa.ua/view_cards.php#topLbl). Картотека складається з електронних копій карток з описами історичних об'єктів та пам'яток міста й публікацій про них.

Бібліотека публікує також фундаментальні бібліографічні покажчики «Література з питань релігії та релігієзнавства» за 1992—2011 рр. Регулярно виходить друком поточний «Бюлетень нових надходжень літератури з питань бібліотечної справи».

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка (ХДНБ) видає науково-допоміжні бібліографічні посібники різноманітної тематики як у друкованому, так і в електронному форматі. Серед них — багатогалузеві комплексно-тематичні посібники, а також покажчики змісту періодичних видань: багатотомне видання «Харьков и губерния на страницах газеты «Южный край» (1880–1919)», «Економічна україніка» (2004), «Підприємництво та комерційна діяльність

в Україні (1992–2005)» (2005), «Трудовий потенціал України» (2009), «Бібліотечна справа Харківщини до 1917 року» (1999), «Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка : (1886–2011)» (у 4 ч. 2011), та ін. Останнім часом надруковані такі бібліографічні посібники: «Історія футболу в Україні» (2012), «Історія Харківського цирку» (електронний ресурс, 2013), «Ринок землі в Україні» (2015), «Альтернативна енергетика: можливості для України» (електронний ресурс, 2015) та ін.

Бібліотека готує й проводить тематичні виставки, зміст яких фіксується в каталогах. Наприклад, цикл виставок «Європейський музичний романтизм», присвячений творчості Фридерика Шопена, Роберта Шумана, Ференца Ліста, Фелікса Мендельсона, Густава Малера (2003–2007 рр.). Регулярно публікується зведений каталог нових надходжень до провідних бібліотек Харкова «Бібліотечна справа. Бібліотекознавство. Бібліографознавство».

ХДНБ систематично друкує біобібліографічні покажчики, присвячені видатним українським письменникам, ученим, а також місцевим діячам, краєзнавцям: «Бантюков Євген Миколайович» (серія «Винахідники Харківщини», 2010), «Валентина Олександрівна Ярошик — бібліограф, краєзнавець» (2013), «Ігор Миколайович Лаврентьев — архітектор, краєзнавець» (2015) та ін.

Висновки. Здійснений огляд діяльності універсальних наукових бібліотек усеукраїнського рівня національної системи НТІ України в галузі науково-допоміжної бібліографії свідчить про те, що кожна з цих бібліотек приділяє значну увагу означеному напрямку діяльності. Регулярно готуються й виходять друком науково-допоміжні бібліографічні посібники, спрямовані на допомогу вченим у науково-дослідницькій діяльності, а також іншим спеціалістам.

Аналіз результатів діяльності — бібліографічної продукції — засвідчив широкий тематичний спектр бібліографічних науково-допоміжних видань, їх актуальність. Універсальні наукові бібліотеки є центрами науково-технічної інформації багатогалузевого профілю. Водночас визначена специфіка в тематичній спрямованості науково-допоміжної бібліографії в окремих бібліотеках.

Жанрово-типологічна характеристика посібників науково-допоміжної бібліографії засвідчила, що найпоширенішими є ретроспективні багатогалузеві комплексно-тематичні бібліографічні покажчики, покажчики змісту періодичних та продовжуваних видань, біобібліографічні покажчики. Неабияку цінність мають поточні покажчики сигнальної, реферативної, оглядової, аналітичної бібліографічної інформації та відповідні бази даних. Особливістю сучасного етапу розвитку науково-допоміжної бібліографії є існування різних жанрів ресурсів бібліографічної інформації в електронній формі: електронні

копії друкованих видань, оригінальні електронні покажчики чи машиночитані бази даних.

Потребує подальших досліджень методика бібліографування в науково-допоміжних бібліографічних посібниках різного тематико-галузевого змісту й різних жанрів, зокрема доцільність розміщення на сайтах бібліотек таких електронних версій бібліографічних видань, які не доступні для технічного копіювання користувачами.

Список використаних джерел

1. Вилегжаніна Т. І. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] / Т. І. Вилегжаніна // Українська бібліотечна енциклопедія. — Режим доступу: <http://ube.nplu.org/article/Національна%20парламентська%20бібліотека%20України>. — Назва з екрана.
2. Грень З. Т. Научно-издательская деятельность Львовской национальной научной библиотеки Украины им. В. Стефаника (2005–2015) / З. Т. Грень // Б-ки нац. академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. — Киев, 2016. — Вып. 13. — С. 206–218.
3. Женченко М. І. Науково-допоміжна бібліографія в системі наукової комунікації: характеристика бібліографічних центрів та бібліографічної продукції / М. І. Женченко // Наук. зап. Ін-ту журналістики. — Т. 41. — 2010. Жовтень—грудень. — С. 203–207.
4. Зайченко Н. Український реферативний журнал «Джерело»: 20 років служіння науці / Н. Зайченко, Ю. Ейсмонт, О. Сандул // Бібл. вісн. — 2015. — № 5. — С. 34–38.
5. Наймушина Ю. Інформаційний центр з питань культури і мистецтва Національної парламентської бібліотеки України: етапи створення / Юлія Наймушина // Вісн. Кн. палати. — 2010. — № 7. — С. 28–30.
6. Наукові установи України : довідник / Держ. агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України, Укр. ін-т наук.-техн. і економ. інформ. ; упоряд.: Д. В. Чеберкус, С. М. Мельник, Б. М. Олексюк, Т. К. Кваша, С. В. Карпенко, В. М. Земцева. — 2-ге вид., доповн. — Київ : УкрІНТЕІ, 2013. — 219 с.
7. Пасічник Л. Науково-допоміжна персональна бібліографія художньої літератури та літературознавства в Україні у 1990—2010 рр. : огляд видань провідних установ України / Людмила Пасічник // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Книгознавство, бібліотекознавство та інформ. технології. — 2014. — Вип. 8. — С. 184–192.
8. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харків. держ. акад. культури. — Харків : ХДАК, 2008. — 288 с.

References

1. Vylehzhhanina T. I. Natsionalna parlamentska biblioteka Ukrainy [Elektronnyi resurs] / T. I. Vylehzhhanina // Ukrainska bibliotечna entsyklopediia. — Rezhym dostupu: <http://ube.nplu.org/article/Natsionalna%20parlamentska%20biblioteka%20Ukrainy>.

2. Gren Z. T. Nauchno-izdatelskaya deyatelnost Lvovskoy natsionalnoy nauchnoy biblioteki Ukrainy im. V. Stefanika (2005–2015) / Z. T. Gren // B-ki nats. akademiï nauk: problemy funktsionirovaniya, tendentsii razvitiya. — Kiev, 2016. — Vyp. 13. — S. 206–218.
3. Zhenchenko M. I. Naukovo-dopomizhna bibliohrafiia v systemi naukovoï komunikatsii: kharakterystyka bibliohrafichnykh tsentriv ta bibliohrafichnoi produktsii / M. I. Zhenchenko // Nauk. zap. In-tu zhurnalistyky. — T. 41. — 2010. Zhovten—hruden. — S. 203–207.
4. Zaichenko N. Ukrainyskiy referatyvnyi zhurnal «Dzherelo»: 20 rokiv sluzhynnia nautsi / N. Zaichenko, Yu. Eismont, O. Sandul // Bibl. visn. — 2015. — № 5. — S. 34–38.
5. Naimushyna Yu. Informatsiyniy tsentr z pytan kultury i mystetstva Natsionalnoi parlamentskoi biblioteki Ukrainy: etapy stvorennia / Yuliia Naimushyna // Visn. Kn. palaty. — 2010. — № 7. — S. 28–30.
6. Naukovi ustanovy Ukrainy : dovidnyk / Derzh. ahentstvo z pytan nauky, innovatsii ta informatyzatsii Ukrainy, Ukr. in-t nauk.-tekhn. i ekonom. inform. ; uporiad.: D. V. Cheberkus, S. M. Melnyk, B. M. Oleksiuk, T. K. Kvasha, S. V. Karpenko, V. M. Zemtseva. — 2-he vyd., dopovn. — Kyiv : UkrINTEI, 2013. — 219 s.
7. Pasichnyk L. Naukovo-dopomizhna personalna bibliohrafiia khudozhnoi literatury ta literaturoznavstva v Ukraini u 1990—2010 rr. : ohliad vydan providnykh ustanov Ukrainy / Liudmyla Pasichnyk // Visn. Lviv. un-tu. Ser. Knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta inform. tekhnolohii. — 2014. — Vyp. 8. — S. 184–192.
8. Shemaieva H. V. Elektronni resursy bibliotek Ukrainy v systemi naukovykh komunikatsii : monohrafiia / H. V. Shemaieva ; Kharkiv. derzh. akad. kul'tury. — Kharkiv : KhDAK, 2008. — 288 s.

■ UDC 010:027.54:002.63 (477)

Shvetsova-Vodka H. M., Doctor of Historical Sciences, Professor, Rivne State Humanitarian University, Rivne

SCIENTIFIC AND SUPPORTING REFERENCES IN THE ACTIVITIES OF UNIVERSAL LIBRARIES OF ALL-UKRAINIAN LEVEL OF THE NATIONAL SYSTEM OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION OF UKRAINE

The aim of the article is to consider the results of the activities of universal scientific libraries of all-Ukrainian level of the national system of scientific and technical information of Ukraine in the business of scientific and supporting references.

Research methodology. Research sources are bibliographic manuals, presented on the web sites of libraries as well as metabibliography information, which is contained in the current and retrospective bibliographic indexes. The results of the research are compared to the reviews of

bibliographic activities of libraries in the articles. The most significant bibliographic works are considered.

Results. The results of activity in the business of scientific and supporting references are considered. Much attention is given to the results of bibliographic activities in the early 21st century. The author identifies thematic areas of focus of the creation of bibliographic information of the scientific and supporting setting and the types of bibliographic manuals, of which the system of scientific and supporting bibliography consists.

Novelty. The review of the activities of universal scientific libraries of all-Ukrainian level demonstrates that each of these libraries pays considerable attention to this area of focus. Universal scientific libraries are the focus of scientific and technical information of the diversified type. The description of genres of bibliographic manuals, of which the system of scientific and supporting bibliography consists, has been outlined.

The practical significance. The author suggests that the methods of bibliographic work in the scientific and supporting bibliography can be of great help in preparing manuals of different maintenance. The research has important implications for further research of the genres.

Key words: scientific and technical information, scientific information activity, scientific and supporting references, National Parliamentary Library of Ukraine, Vernadsky National Library of Ukraine, Stefanyk National Science Library, Odesa National Scientific Library, Kharkiv State Scientific Library of Vladimir Korolenko.

Надійшла до редколегії 13.12.2016 р.